

TeachUP Oktatói Fórum 2017

Eredmények

Jelen dokumentum az Oktatói Fórum 2017 során megfogalmazott véleményeket, gondolatokat összesíti a TeachUP projektben zajló bevéálásvizsgálat *kvalitatív adatgyűjtésének* részeként. A résztvevők egy csoportja személyes beszélgetésben vett részt, míg mások írásban küldték meg véleményüket kérdésekre adott válaszok formájában.

A dokumentumban vannak olyan állítások, amelyekkel nem minden résztvevő értett egyet, illetve az abban foglaltak nem tekinthetők az Oktatási Hivatal hivatalos álláspontjának.

Az Oktatói Fórum témái

Az Oktatói Fórum 2017 az alábbi kérdésekre kereste a választ:

- Milyen **hiányosságok** vannak a tanári kompetenciák fejlesztése terén?
- Mi a **MOOC definíciója**?
- Mi lehetne a **MOOC-ok szerepe** a tanárképzésben?
  - Milyen viszony képzelhető el a MOOC és a hagyományos képzési formák között?
  - Milyen értékelési és támogatási formák képzelhetők el a pedagógiai tárgyú MOOC-okban?
  - Milyen sajátosságokat kell figyelembe venni, ha a magyar pedagógusok, tanár szakos hallgatók számára kínálunk MOOC-ot?
- A **formatív értékelés** gyakorlatának elsajátítása során melyek a kritikus területek?
  - Milyen személyes tapasztalata van a formatív értékeléssel kapcsolatban?
  - Hogyan biztosítható, hogy a tanulók időben kapjanak visszajelzést?
  - Milyen lehetőségeket kínál a MOOC képzési forma a formatív értékeléssel kapcsolatos tapasztalatszerzésben?
  - Milyen módon lehet terjeszteni a formatív értékelés gyakorlatát?
  - Milyen szerepe lehet a technológiának a formatív értékelésben?
- A **személyre szabott tanulás szervezés** elsajátítása során melyek a kritikus területek?
  - Milyen személyes tapasztalata van a személyre szabott/ön szabályozó tanulással kapcsolatban?
  - Mi az Önök véleménye a személyre szabott/differenciált tanulásról?
  - Milyen szerepe lehet a technológiának a személyre szabott tanulásban?
  - Képesek a tanulók felelősen irányítani a saját tanulásukat?
  - Milyen viszonyban áll a személyre szabott és a kollaboratív tanulás?
- A **tanári együttműködés** tanítása során melyek a kritikus területek?
  - Milyen tanári együttműködéssel kapcsolatos személyes tapasztalata van?
  - Mi szükséges az együttműködő tanári közösségek kialakulásához, fennmaradásához?
  - Milyen lehetőségeket kínál a MOOC képzési forma a tanári együttműködéssel kapcsolatos tapasztalatszerzésben?
  - Hogyan segítheti a technológia a tanárok együttműködését?
  - Hogyan módosítható az egy tanár-egy osztály modell?
- A **kreativitást támogató környezet** megteremtésének tanulása során melyek a kritikus területek?
  - Milyen személyes tapasztalata van a kreativitást támogató, fejlesztő környezetről?
  - Milyen a kreativitást támogató környezet?
  - Hogyan vélekedik az alábbi állításról: az alkotás teremti meg a tanulás kontextusát; az információ tapasztalattá válik.
  - Hogyan támogathatja az iskola a többféle nézőpont megismerését?

- Hogyan értékelhetőek a kreatív tanulói produktumok?
- Hogyan érhető el és tartható fenn a Csíkszentmihályi-féle "flow" állapot?

Gondolatok, vélemények

Hiányterületek a tanárképzésben és tanártovábbképzésben

- A tanárképzésből hiányzik az a szemlélet, hogy kompetenciákat kellene elsajátítani, nem csupán tudáselemeket.
- A tanártovábbképzésnek csekély a multiplikátor hatása.
- Nem elégséges az IKT képzés. Azon belül is nem jelenik meg eléggé a web 2.0-s szemlélet, a megosztás kultúrája.
- Nem eléggé felkészültek a pedagógusok az IKT-használat és az idegennyelv-tudás tekintetében. Ez a friss szakmai tartalmakhoz való hozzáférést is nehezíti.
- A tanártovábbképzésben szereplőkre nem jellemző az önfejlesztés, az önszabályozó tanulás. Nehezen alkalmazzák például a pedagógusminősítés önértékelő eszközeit.
- Több együttműködésre lenne szükség a pedagógusok között – a személyre szabott tanulás, a projektmunka és a kreativitás fejlesztése érdekében, illetve a tudásátadás miatt.
- A TeachUP MOOC-ok fókuszai hazánkban is aktuálisak.

További hiányterületek

- Konfliktus-és agressziókezelés
- Önismeret és stresszkezelés
- A tanulási folyamat tervezése és reflexió
- (Országos) mérések eredményeinek továbbgondolása
- Tanulói közösségek fejlesztése
- Tanulás tanításának segítése
- Tanügyigazgatással kapcsolatos ismeretek, tanári feladatok
- Egyes speciális tanulói csoportok oktatásának módszertana (hátrányos helyzet, SNI, BTM, tehetséggondozás)

MOOC képzési forma

Mi a MOOC?

A résztvevők körében egyetértés volt abban, hogy a MOOC-ok esetében szükségszerűen teljesülnie kell az alábbi szempontoknak:

- A szervezőkre háruló munka mennyisége nem a résztvevőszámmal arányosan nő.
- A résztvevők között szervezett interakciók valósulnak meg.
- Bárki elvégezheti.
- Átlagos (?) eszközökkel hozzáférhető.
- Akadálymentes
- Teljes egészében online zajlik.
- Videó, esetleg webinárium technológia használata
- A résztvevők az előrehaladásról visszajelzést, értékelést kapnak.

Kevésbé fontos, vagy nem egyértelműen meghatározó kritériumok voltak például az ingyenesség, vagy hogy folyamatosan teljes kurzusélményt nyújtva legyen elérhető a kurzus. Nem tartották szükségesnek a résztvevők azt, hogy a felület nyílt forráskóddal rendelkezzen.

A MOOC-ban az értékelés kapcsán felmerült, hogy a nagyon elágazó tanulási útvonal esetén hogyan lehet egységes az értékelés kritériumrendszere, illetve adható-e bedzs, oklevél stb... A résztvevők megállapodtak abban, hogy egyfajta minimumkövetelmény teljesítését jelentik ezek a külső elismerések, a résztvevő a kurzus során a minimumon túl is szerezhethet tudást, ezért azonban már nem kap formális megerősítést.

A résztvevők egy része úgy vélekedett, hogy ajánlatos, ha a tananyagban van egyfajta struktúrája, és nem teljesen szerteágazó a megszerezhető tudás.

MOOC és más képzési formák viszonya

A résztvevők szerint a MOOC-oknak és a másféle képzési formáknak *ki kell egészíteniük egymást*: nem a kiváltás a cél, hanem mindig a célnak megfelelő képzési forma kiválasztása, és az adott képzési forma lehetőségeinek maximális kihasználása. Fontos, hogy a MOOC-ok elvégzésével a képző intézmények által elismert krediteket lehessen szerezni.

A felsőoktatásban a MOOC lehet egy jelenléti képzés kiegészítő eleme, vagy annak folytatása, egyfajta későbbi támogatási forma. Levelező képzésben kontaktórákat válthat ki – *a kontaktórák egy része nem indokolt*.

További lehetséges előnyök

- Nem hangsúlyozott, de fontos tematikák feldolgozása a tanártovábbképzésben
- Tanári digitális kompetencia fejlesztése indirekt módon
- Idő-és költséghatékony
- Hozzájárul a tanári önszabályozó tanuláshoz
- Biztosíthatná, hogy a képzés folyamatosan és egyenletesen elosztva elérhető legyen
- Van lehetőség abban, hogy ugyanazon a kurzuson vegyenek részt hallgatók és gyakorló pedagógusok is.

Lehetséges hátrányok

- Tanári kompetencia hiánya lehet gátló tényező is, egyesek nem szívesen választanák emiatt.
- Nehéz a tevékenységközpontú, együtt gondolkodáson alapuló tevékenységek szervezése.

A formatív értékelés kihívásai

A résztvevők saját benyomásaikra hagyatkoztak annak megítélésében, mennyire elterjedt gyakorlat hazánkban a formatív értékelés. Többen úgy vélik, hogy van pedagógiai kultúrája hazánkban, már régóta része a tanárképzésnek, nem nevezhető új módszernek. Ugyanakkor egyes válaszadók szerint egyáltalán nincs jelen az iskolák mindennapi életében, és hiányos a pedagógusok ezzel kapcsolatos elméleti tudása is.

Szervezeti keretektől adódó nehézségek

- Több munka a tanár és a tanuló részéről egyaránt
- Nevelőtestületi szinten egységes elvek szükségesek

Módszertani kihívások

- IKT használata kifejezetten az értékelés szolgálatában
- Nehéz a követelmények, szintek világos meghatározása
- Nem kellően tudatos a mérőeszközök (pl. feladatsorok) összeállítása
- Magukra maradhatnak a tanulók, vagy visszaélhetnek az értékelés pillanatnyi elmaradásával
- Reflektív gondolkodás szükséges

Szemlélet és attitűd

- Elveszítjük azt a biztonságérzetet, hogy van objektív értékelés (mert a több személytől származó értékelések eltérnek egymástól))
- A diákok és szülők részéről ellenállás tapasztalható

Személyre szabott tanulás kihívásai

Személyre szabott tanulás alatt azt a helyzetet értjük, amikor a tanulás és a tanítás figyelembe veszi a tanuló személyes érdeklődését, céljait és szükségleteit, továbbá a tanuló aktívan közreműködik a tanulás megtervezésében. A *differenciálás* alapelve hasonló, de a tanuló nem szükségképpen aktívan közreműködő a tanulás megtervezésében. A differenciálás az alsóbb évfolyamokon előkészítheti az idősebb tanulók személyre szabott tanulását. Az Oktatói Fórum során mindkét helyzetről beszéltek a résztvevők.

Szervezeti keretektől adódó nehézségek

- *A pedagógusoknak nincs személyes tapasztalata a személyre szabott tanulásról; tanulószerepben nem tapasztalta meg azt.*
- Túlszabályozott a tanulás tartalma
- Időhiány, nagyfokú előkészületet igényel
- Magas osztálylétszám, kis óraszám

Módszertan

- Differenciált oktatás esetében: a pedagógus nem jól méri fel a tanulói szintet
- IKT eszközök tanári elfogadottsága nem széleskörű. Nagyon nehéz digitális eszközök nélkül alternatív bejárású útvonalakat felkínálni.
- Az SNI, illetve a BTM(N) problémákkal küzdő, integráltan nevelt gyermekek oktatásához-neveléséhez szükséges pedagógiai, gyógypedagógiai, szakmódszertani ismeretek
- Tudatosságra lenne szükség; *a személyre szabott tanulás jelenleg alkalmi és ösztönös.*

Szemlélet és attitűd

- Iskolán kívüli partnerségek, szakértők bevonásának gyakorlata hiányzik, az iskola nem nyitott a tágabb közösség felé.
- A pedagógusnak nehéz elfogadni, hogy a tanuló meg tudja ítélni, mit tud és mit nem tud.
- A tanuló számára nehéz nyitottnak lenni az eltérő vélemények, akár kritikák meghallgatására. (Isd kreativitás – olyan a közeg, amiben hibázni rossz)
- Differenciálás: a tanulók körében feszültséghez vezethet az eltérő követelményszint, a „gyenge” csoport definiálása.

Tanári együttműködés kihívásai

Szervezeti keretektől adódó nehézségek

- Az iskolai munkacsoportok jellemzően tantárgyi alapon szerveződnek, és nem az egyazon tanulócsoporthoz tanító tanárokból állnak.
- Megfelelő tér, tanári szobák hiánya
- Idő
- Az intézményvezető kulcsszerepet játszik.
- Nehezítő tényezőt jelentenek az átmenetek (pl. iskola-óvoda átmenet, alsó-felső tagozat stb...)
- Konfliktushoz vezet, hogy nem tisztázták a tananyag prioritásait (melyik tantárgy, melyik készség, melyik tartalom élvez előnyt), a szaktanárok versengve terhelik a tanulókat.

Módszertani kihívások

- Nem tisztázott, hogyan dolgozik együtt tanár és gyógypedagógus, tanár és pedagógiai asszisztens stb...
- Nem ismertek az együtt tanítás technikái.
- Nem egyformán jelentkezik a probléma: óvodapedagógusok és még az alsó tagozat együttműködőbb.
- *Azért nincs tanári együttműködés, mert az alkalmazott munkaformák mellett erre nincs szükség.*

Szemlélet és attitűd:

- Nincs a pedagógusok körében a megosztásnak kultúrája sem offline, sem online.
- Együttműködési készségek: problémamegoldó-képesség, konfliktuskezelési módszerek szükségesei.
- Annak megtapasztalása, hogy a feladat-és felelősségmegosztás sikerhez vezet
- A tanárok egymáshoz fűződő személyes viszonya – segítőkészség, tisztelet, empátia, vagy éppen szakmai féltékenység, versengés határozzák meg az együttműködés sikerét.

Kreativitás fejlesztésének kihívásai

Egy előzetes kérdőív szerint a tanárképzésben a kreativitás fejlesztése, vagy a kreativitást támogató közeg megteremtése egy nehéz terület, bizonytalanság érezhető a módszerek és a pedagógusok felkészítésének mikéntje tekintetében.

Nemzetközi összehasonlításban kissé elhanyagolt területek hazánkban:

- IKT a kreativitás szolgálatában
- Együttműködés kollégák között vagy külső szakemberekkel
- Kísérletezés és kockázatvállalás kultúrája

Szervezeti, strukturális kihívások

- Interdiszciplináris szemlélet hiányzik, szigorúak a tantárgyi keretek.
- Jobb a helyzet az alsóbb évfolyamokon, mint később.
- Forráshiány
- Kötelező lexikális tananyag mennyisége
- Idősek a tanárok (!)
- Az iskolai fizikai környezet, osztálytermek kialakítása nem támogatja a kreativitást, az iskolai környezet forrás hiányában nem alakítható.
- Az időbeosztás, szünetek rendje gátolja a kreatív folyamatokat.

Módszertani kihívások

- Osztályzás, szummatív értékelés túlsúlya
- *A tanuló kész válaszokat kap –általa meg nem fogalmazott kérdésekre.*
- Nem tudjuk, hogy kell csinálni.

Attitűdhöz kapcsolódó kihívások

- Nehéz a pedagógusnak elfogadni az egyéni tanulói útvonalakat. Nagyfokú flexibilitást igényel a pedagógustól az, hogy felismerje a sajátjától eltérő, de helytálló gondolatmeneteket.
- *Olyan közeg, amiben hibázni rossz;* „Megfelelő légkör” hiánya
- Tanári kreativitás hiánya (!)
- Tanári motiváció hiánya

